

Eigen tekst VOC (concept)

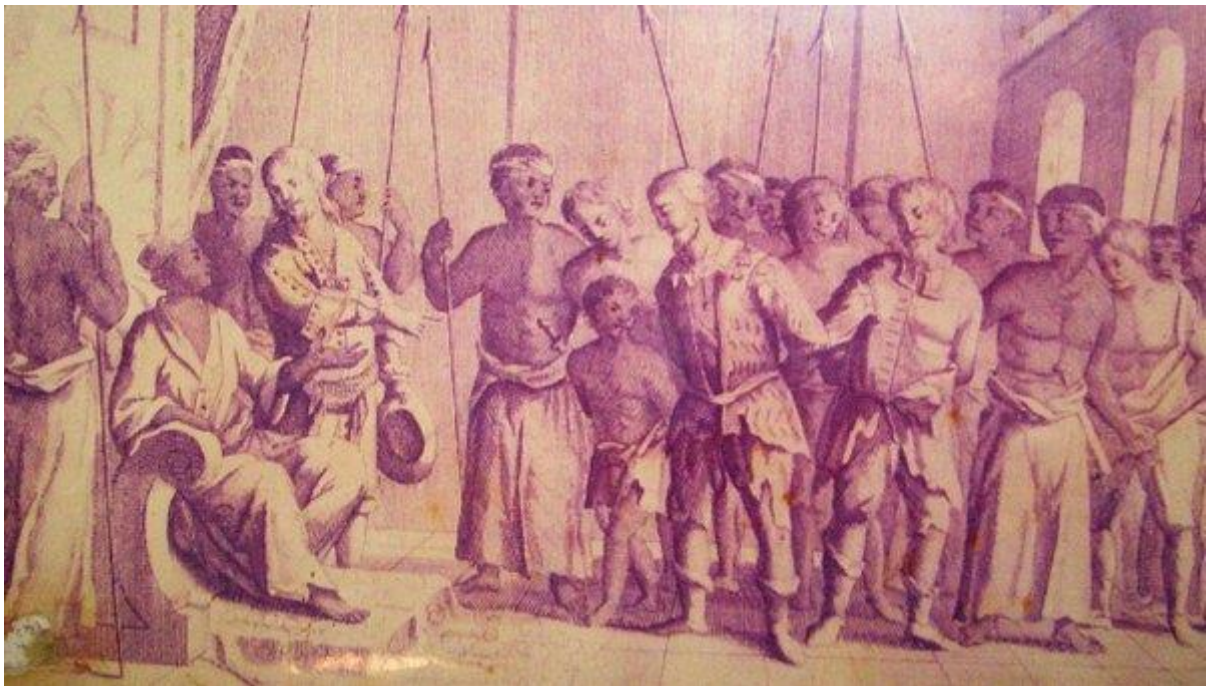
Versie 2-7-2022

1. VOC

Waarom noemen sommige mensen uit Jakarta de mensen die Javaanse taal spreken "Javaans"? Ligt Jakarta niet op het eiland Java, waardoor ze ook javaans zijn?

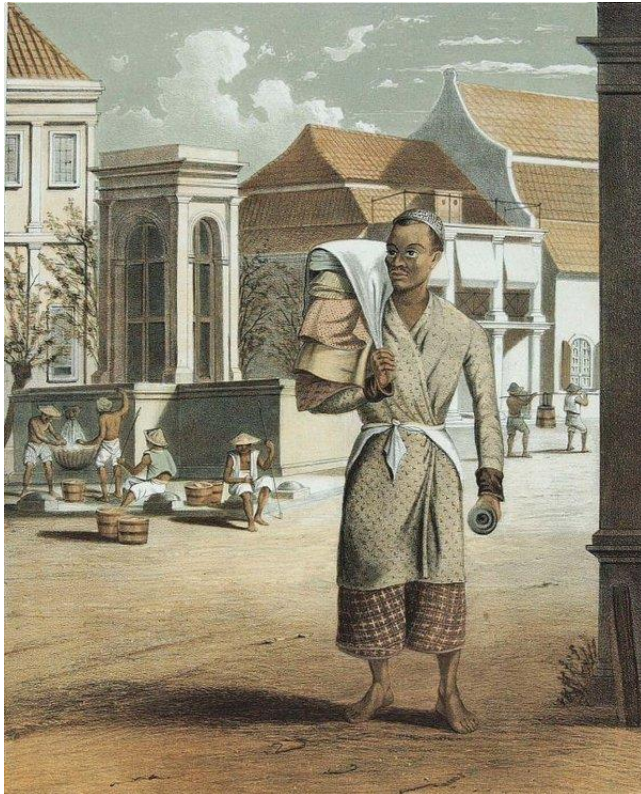
Omdat de stad Jakarta zelf niet door de Javanen is gebouwd, is het door de Nederlanders gebouwd. Er was een kleine handelshaven in de 16e eeuw op de site die later Jakarta werd, de haven heet Sunda Kelapa en wordt later omgedoopt tot Jayakarta.

In 1615 stond de toenmalige heerser van Jayakarta, prins Jaya(wi)karta (een vazal van het sultanaat Banten), de Nederlanders en de Britten toe er pakhuizen te bouwen.

Maar zowel de Nederlanders als de Britten bouwden in plaats daarvan forten en al snel brak er een driestrijd uit. In 1619 verbrandden de Nederlanders het Britse fort, verdreven hen en prins Jayakarta (Jaya Wikarta) en bouwden een nieuwe stad, genaamd Batavia.

Om de groei van de nieuwe stad te stimuleren, moedigden de Nederlanders immigratie aan. Zo kwamen veel Chinese immigranten naar de stad en vestigden zich in het gebied dat nu bekend staat als Jakarta Kota.

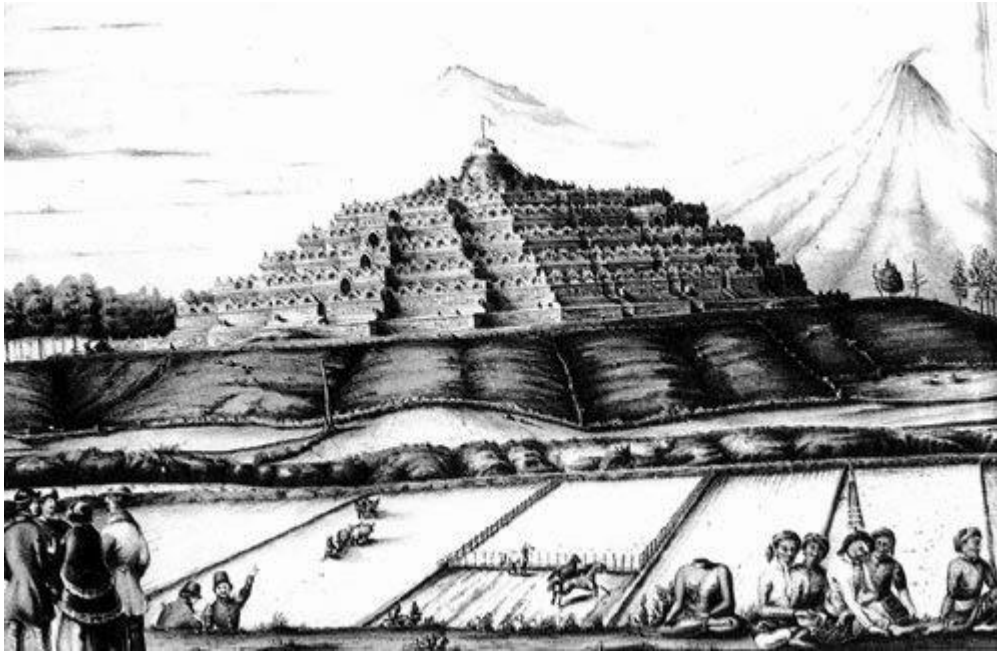
Later kwamen er andere immigranten, meestal uit Arabië, Sumatra, West-Java (Soenda en Banten) en het Maleisische schiereiland. Ze trouwden later met de Chinezen en baarden later de etnische groep Betawi ("Bataafse").

Deze mensen waren zeker geen Javanen en beschouwden zichzelf niet als Javanen. Zo noemen ze de Javanen "Orang Jawa", terwijl de Javanen de nieuwe etnische groep "Wong Betawi" noemen.

Dus hoewel de stad zelf fysiek op het Java-eiland lag, maakten de verschillen in etnische samenstelling hen enigszins politiek en cultureel gescheiden van de rest.

Als Nederlands-Indië overvloedige hulpbronnen en grote landmassa's heeft, waarom migreerden Nederlanders dan in het verleden niet in grote groep uit Europa, ontdeden zich van inheemse mensen en verklaarden nieuwe natie zoals de VS en Australië deden als ex-kolonie van Britten?

In tegenstelling tot Noord-Amerika en Australië bestond er een sterke rijke beschaving voordat de Europeanen in de Indonesische archipel arriveerden. In Noord-Amerika en Australië konden de Europese kolonisten iets van de grond af opbouwen.

In de Indonesische archipel bestond al eeuwenlang landbouw die door de lokale bevolking werd bewerkt. Stel dat Nederland veel kolonisten naar de archipel had gestuurd, wat ze moesten doen. Rijstvelden en/of het werken met tropische producten was hen toen nog onbekend. De Nederlandse kolonisten (Boeren) gingen liever naar Zuid-Afrika, waar ze een stuk ruw land konden krijgen en zelf konden bewerken.

De VOC was een privébedrijf en had vooral fabrieken en handelsposten aan de kustgebieden. Ze hadden handelsverdragen met de lokale heersers, sultanaten en/of de lokale bevolking. De VOC had weinig of geen macht in het binnenland van de eilanden. Als de VOC veel Nederlandse kolonisten zou binnenhalen om de landbouw in de binnenlanden te laten groeien, zou ze eerst oorlog moeten voeren met de sultanaten.

De goederen werden geleverd door de lokale heersers. De VOC had weinig contact en bemoeide zich niet met de lokale bevolking in het binnenland.

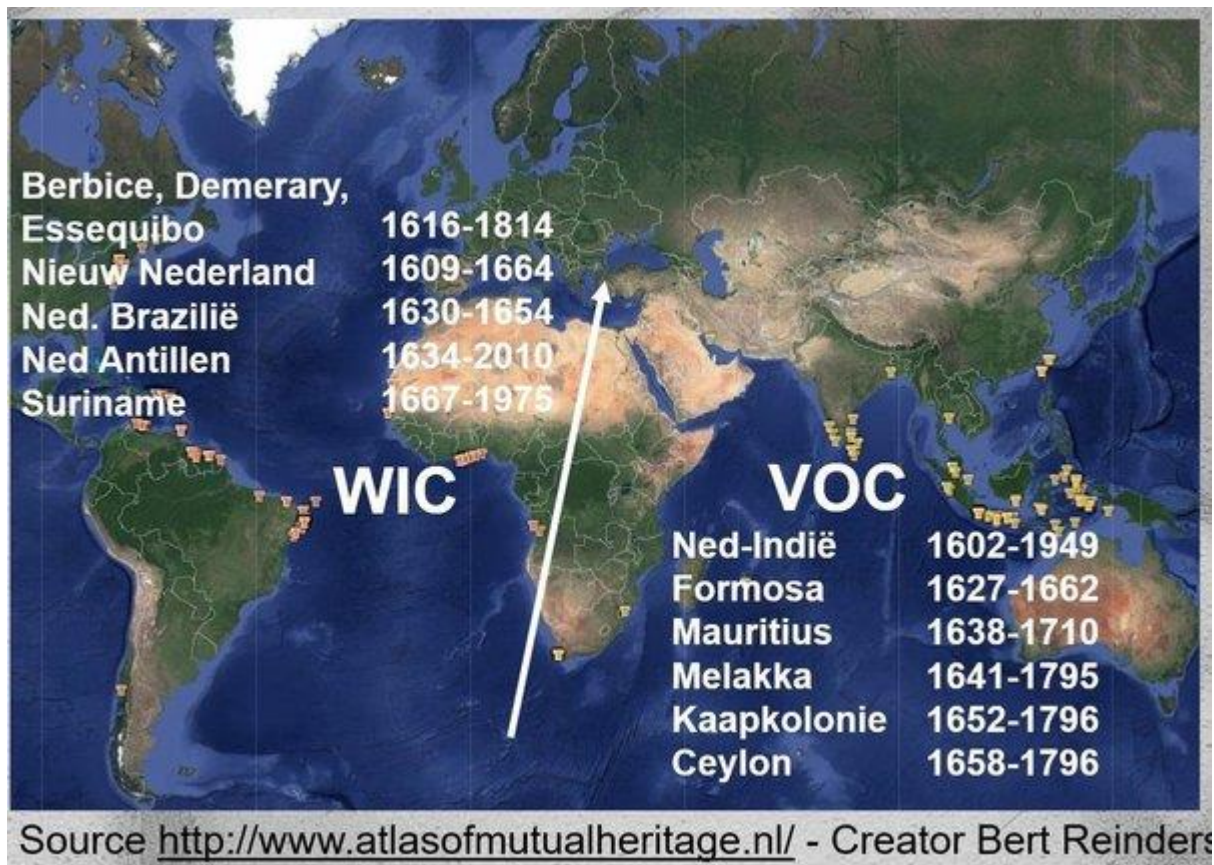

Toen de VOC koffieplantages op Java introduceerde, werd aan de lokale machthebbers gevraagd dit te cultiveren en niet de Nederlandse kolonisten. ^[1]

In de eerste helft van de 17e eeuw. De Nederlandse Republiek kocht haar koffie via de VOC in Mokka, de Jemenitische havenstad die op dat moment de grootste koffiemarkt ter wereld had. Toen de inkooprijzen aan het einde van de 17e eeuw stegen als gevolg van de groeiende vraag naar koffie, ging de VOC op zoek naar een alternatief voor Mokka.

Vanaf 1707 slaagde de VOC erin om enkele koffieplanten uit Mokka te krijgen om ze op West-Java te planten. Toen de VOC zich hier vestigde, was Java erg verdeeld. De lokale vorsten werden slim tegen elkaar uitgespeeld tijdens de verschillende, vaak religieuze, oorlogen.

Niet de Nederlanders vestigden koffieplantages op Java, de VOC vroeg lokale heersers om koffieplantages te cultiveren en te verkopen aan de VOC. In ruil daarvoor kregen de lokale vorsten bepaalde privileges en belangrijke concessies.

Voetnoten

[1] De VOC en koffie uit Java

[2] Theeën van Indonesië: geschiedenis, cultuur, soorten en productie | topictea.com

[3] <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep16293.4.pdf>

[4] Indische Letteren. Jaargang 20 · dbnl

